

ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА МОБІЛЬНІ ТЕЛЕФОНИ

У статті доведено, що об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері охорони права власності на мобільні телефони є право фізичних і юридичних осіб на вільне володіння, користування та розпорядження мобільними телефонами, а також дії суб'єктів адміністративно-правових відносин щодо права власника публічно вимагати від усіх інших осіб не перешкоджати йому вільно володіти, користуватися й розпоряджатися своїм мобільним телефоном, права власника вимагати від суб'єкта публічної адміністрації втрутитися та поновити порушене право власності, обов'язок публічної адміністрації здійснити всі передбачені законодавством адміністративні заходи щодо попередження протиправних посягань на право власності на мобільні телефони та відновити порушене право.

Ключові слова: адміністративно-правові відносини, мобільні телефони, об'єкт адміністративно-правових відносин, право власності, суб'єкт публічної адміністрації.

В статье доказано, что объектом административно-правовых отношений в сфере охраны права собственности на мобильные телефоны является право физических и юридических лиц на свободное владение, пользование и распоряжение мобильными телефонами, а также действия субъектов административно-правовых отношений относительно права владельца публично требовать от всех других лиц не препятствовать ему свободно владеть, пользоваться и распоряжаться своим мобильным телефоном, права собственника требовать от субъекта публичной администрации вмешаться и восстановить нарушенное право собственности, обязанность публичной администрации осуществить все предусмотренные законодательством административные меры по предупреждению противоправных посягательств на право собственности на мобильные телефоны и восстановить нарушенное право.

Ключевые слова: административно-правовые отношения, мобильные телефоны, объект административно-правовых отношений, право собственности, субъект публичной администрации.

The article proved that the object of administrative legal relations in the field of ownership of mobile phones is the right of individuals and entities on the free possession, use and disposal of mobile phones. As well as the action of subjects of administrative legal relations concerning the right of the owner to publicly, demand that all other persons let him freely possess, use and dispose of their mobile phone. The right to require the owner of the subject of the public administrator to intervene and restore the violation of property rights. The duty of public administration to implement all the envisaged legislation administrative measures to prevent illegal encroachments on the ownership of mobile phones and restore violated rights.

Key words: administrative-legal relations, mobile phones, object of administrative legal relations, ownership, subject of public administration.

Вступ. Науково-технічна революція у сфері мобільних телефонів відбулася. Без них уже неможливо уявити сучасну людину. Однак мобільні телефони є не лише технічними засобами спілкування, а й провідним соціальним та економічним фактором динамічного розвитку людства, що впливає на всі сфери життя людини. Наприклад, важко уявити в сучасних умовах сферу шоу-бізнесу, освіти, банківську справу без використання комунікативних можливостей мобільних телефонів.

Мобільна революція продовжується, її роль у глобальному вимірі, безсумнівно, продовжуватиме зростати. Західні вчені, провівши ґрунтовне дослідження в 182 країнах, дійшли висновку, що стільникові телефони позитивно впливають на економічне зростання всіх без винятку держав (наприклад, ВВП). Водночас зростає добробут населення. У незалежних державах цей показник є різним, однак тенденції однозначно є позитивними [1].

Тим самим, на нашу думку, підтверджується, що мобільні телефони несуть людству соціальних прогрес, який полягає в певних особливостях.

По-перше, мобільні телефони утвердили на новому якісному рівні загальну соціалізацію людей, що привело до багатьох позитивних наслідків, а саме: 1) громадяни отримали більше свободи від держави без змін і доповнень до основних законів; 2) держава практично втратила можливість тотального прослуховування телефонних розмов через збільшення об'єму інформації; 3) громадяни завдяки мобільним телефонам почали активніше протидіяти корумпованій владі держав; 4) значно спростилося можливість об'єднання фізичних і юридичних осіб у громадські об'єднання. У результаті кількість революцій проти корупції й диктатури в різних країнах значно зросла, у тому числі завдяки наявності в громадян мобільних телефонів. Тому всі диктатори та корупціонери від влади намагаються обмежити (жорстко врегулювати) право громадян на вільне користування Інтернетом і мобільними телефонами.

По-друге, мобільні телефони значно спростили життя пересічних громадян у побутовому спілкуванні, щодо контролю за дітьми й надання допомоги батькам похилого віку, виклику аварійних і сервісних служб, руху незнайомою місцевістю завдяки мобільним навігаторам, користування банківськими та іншими інтернет-послугами.

По-третє, мобільні телефони принесли нову позитивну якість у бізнес. На наше переконання, незаперечним є факт, що наявність мобільних телефонів у більшості громадян є позитивним чинником соціального прогресу.

Проте як і будь-яке соціальне явище, зокрема й мобілізація (у сенсі користування мобільними телефонами) суспільства, це має також негативні сторони. Так, мобільні телефони стали засобами приведення в дію бомб у терористів, викликають залежність та негативно впливають на самопочуття деяких людей, розмови одних осіб дратують інших, відволікають їх від корисної діяльності й відпочинку. Ще одним негативним чинником мобілізації стало те, що мобільні телефони стають джерелом підвищеної криміногенної небезпеки, оскільки часто самі стають об'єктом протиправного посягання. Жертвами таких посягань стають десятки тисяч громадян. З метою попередження й відновлення порушення прав фізичних і юридичних осіб та вільного користування мобільними телефонами створено певний державно-правовий механізм. Правова охорона права власності на мобільні телефони здійснюється багатьма галузями права: адміністративним, кримінальним, цивільним, господарським, фінансовим, інформаційним тощо. Чільне місце в цій системі належить нормам адміністративного права, які додають до механізму правової охорони права власності на мобільні телефони чинник публічності та покладають обов'язок його здійснення на спеціальних суб'єктів публічної адміністрації.

До проблеми права власності на мобільні телефони як об'єкт адміністративно-правової охорони звертали увагу вчені-адміністративісти С.В. Ворущило, В.В. Галунько, Р.О. Денчук, О.М. Єщук, І.Г. Запорожець, В.І. Книш, О.С. Мірошніченко, М.В. Пушкар, О.П. Світличний, С.П. Сідак, О.А. Улютіна, О.Ш. Чомахашвілі, Є.В. Юркова та інші. Проте ці автори зосереджували наукові зусилля на більш загальних, спеціальних чи суміжних викликах, безпосередньо не торкаючись проблеми права власності на мобільні телефони як об'єкта адміністративно-правової охорони.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд об'єкта адміністративно-правових відносин у сфері охорони права власності на мобільні телефони.

Результати дослідження. Права власності на мобільні телефони як об'єкт адміністративно-правової охорони, на наше переконання, необхідно розглядати крізь призму адміністративно-правових відносин у сфері охорони права власності на мобільні телефони. Структура адміністративно-правових відносин характеризується взаємопов'язаністю всіх її складових компонентів, якими є суб'єкти, об'єкти, зміст правовідносин та юридичні факти [2, с. 49–52]. Їх невід'ємним елементом є об'єкт адміністративно-правових відносин у сфері охорони права власності на мобільні телефони.

При цьому адміністративно-правові відносини у сфері охорони права власності на мобільні телефони характеризуються такими особливостями: 1) вони є нерозривно пов'язаними з адміністративно-правовими нормами, виникають і здійснюються на їх основі; 2) основною їх метою є забезпечення прав і свобод фізичних та юридичних осіб на доступний вільний мобільний зв'язок, можливість отримувати якісні послуги мобільного зв'язку на засадах конкуренції; 3) вони врегульовують широке коло суспільних відносин публічної адміністрації та власників мобільних телефонів; 4) провідною рисою адміністративно-правових відносин є їх публічна природа, вони виникають з ініціативи будь-якої сторони, при цьому згода іншої сторони, як правило, не є обов'язковою; 5) адміністративно-правові відносини в аналізованій сфері є адміністративно-сервісними щодо власників мобільних телефонів і виконавчо-розпорядчими (владними) щодо осіб, які порушують право власності; 6) адміністративно-правові відносини охороняються державою, яка сприяє здійсненню суб'єктивних публічних прав власників мобільних телефонів та юридичних обов'язків осіб, що порушують право власності на володіння, користування й розпорядження мобільними телефонами, і суб'єктами публічної адміністрації, а в разі правопорушення притягують винну особу до адміністративної відповідальності або створюють умови для притягнення її до іншої юридичної відповідальності.

Суб'єкти правовідносин – це учасники адміністративно-правових відносин, які мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки й наділяються специфічними юридичними властивостями [2, с. 49–52]. Суб'єктами адміністративно-правових відносин є фізичні та юридичні особи, які є власниками чи законними володільцями мобільних телефонів, суб'єкти публічної адміністрації, які здійснюють охорону права власності на мобільні телефони, та особи, які посягають на це право власності.

Об'єкти правовідносин – це те, на що спрямовано інтереси суб'єктів, з приводу чого останні вступають в адміністративно-правові відносини. Між цими елементами існує нерозривний зв'язок. Суб'єкти адміністративно-правових відносин вступають у них із метою задоволення своїх інтересів і потреб, які опосередковують об'єкти адміністративно-правових відносин. Виникнення в суб'єктів взаємних прав та обов'язків можливе лише на підставі настання певних юридичних умов, юридичних фактів, закріплених у гіпотезах адміністративно-правових норм [2, с. 49–52]. Суб'єкти завжди вступають у правові відносини заради задоволення різних матеріальних, економічних, культурних, політичних або інших інтересів і потреб. Для досягнення цієї мети суб'єкти адміністративно-правових відносин здійснюють певні дії, спрямовані на досягнення корисного для них результату. Саме цей результат є об'єктом адміністративно-правових відносин. Об'єктом адміністративно-правових відносин є те матеріальне чи нематеріальне благо, на використання або охорону якого спрямовуються суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників адміністративно-правових відносин (матеріальні чи нематеріальні блага, а також певні дії, заради яких суб'єкти вступають в адміністративно-правові відносини) [2, с. 49–52].

Об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері охорони права власності на мобільні телефони є право власності фізичних і юридичних осіб на мобільні телефони. Це право на вільне володіння, користування та розпорядження мобільними телефонами (тобто матеріальне право), а також дії суб'єктів адміністративно-правових відносин щодо таких явищ: 1) права власника мобільного телефону публічно вимагати від усіх інших осіб не

перешкоджати йому вільно володіти, користуватися й розпоряджатися своїм мобільним телефоном; 2) права власника публічного телефону вимагати від суб'єкта публічної адміністрації втрутитися та поновити порушене право власності третіми особами; 3) обов'язку публічної адміністрації здійснити всі передбачені законодавством адміністративні заходи щодо попередження протиправних посягань на право власності на мобільні телефони та відновлення порушеного права.

Таким чином, одним з об'єктів права власності, які підлягають адміністративно-правовій охороні, є мобільні телефони. Відповідно до «Британської енциклопедії» мобільний телефон (англ. cell phone) – це портативний пристрій для підключення до телекомунікаційної мережі з метою передачі та прийому голосу, відео або інших даних. Мобільні телефони, як правило, підключаються до комутованої телефонної мережі загального користування (PSTN) через одну з двох категорій: стільникового телефону або систем глобального супутникового телефонного зв'язку [3]. Стільникові мобільні телефони можуть використовуватися в транспортних засобах або пішоходами. Здійснюючи функцію спілкування за допомогою радіохвиль, вони надають значну мобільність у межах певного регіону: від декількох міських кварталів до сотень квадратних кілометрів. Стільниковий телефон дозволяє забезпечити електров'язок у межах певної області, використовуючи радіохвилі у 800–900 мегагерц діапазону. Для реалізації системи стільникового телефону географічна область розбивається на дрібніші райони, або сектори. Кожен сектор забезпечується малопотужними радіопередавачами та приймачами, які сприяють поширенню сигналів між користувачами стільникових телефонів [5].

У науковій літературі стільникові телефони класифікують певним чином. При цьому, на думку інженерів у сфері ІТ-технологій, будь-яка класифікація в галузі мобільних телефонів є до певної міри суб'єктивною. Справа в тому, що така класифікація будується за принципом «від часткового до загального», або «від практики до теорії». Адже не існує єдиної класифікації, прийнятої виробниками стільникових телефонів. На наше переконання, найбільш слушною є класифікація стільникових телефонів за класом і функціями, а саме: середній клас, іміджеві апарати, камерофони, музичні телефони, телефони бізнес-класу, смартфони й комунікатори, навігатори, апарати для активного відпочинку, тачфони, моделі преміум-класу.

Таким чином, у сучасних умовах найбільш поширеними видами мобільних телефонів є стільникові телефони. Однак вони забезпечують зв'язок не в усіх куточках планети, оскільки в них немає супутникових телекомунікацій стаціонарних телефонних ліній та GSM-мереж. У цьому разі на допомогу фізичним і юридичним особам приходять супутникові телефони. Вони є необхідними для працівників віддалених державних органів і бізнес-корпорацій, рятувальних служб та засобів медіа, перевізників, спортсменів і любителів подорожей. До переваг супутникових телефонів учені в галузі ІТ-технологій відносять такі риси: забезпечення надійного зв'язку в зонах відсутності мобільних і наземних телефонних мереж, підключення до Інтернету, глобальну зону покриття, збільшену ємність батареї для тривалого спілкування, визначення місцезнаходження за допомогою вбудованого GPS-приймача, супутниковий трекінг, передачу та прийом SMS-повідомлень, електронної пошти, організацію факсимільного зв'язку, надійність і високу якість голосової телефонії [4]. Форма супутникового мобільного зв'язку раніше базувалася на супутниках «Inmarsat», які розміщувалися на геостаціонарній орбіті на відстані приблизно 35 тис. км (22 тис. миль) над місцем на поверхні Землі. Через це була потрібна висока потужність передачі, великі антени зв'язку. Крім того, такий довгий шлях радіосигналу приводив до помітних затримок голосу. Тому виникла альтернатива геостаціонарним супутникам – запуск системи супутників на низькій навколосезній орбіті (менше 1 600 км над Землею) [6]. В Україні найбільш часто використовуються такі супутникові телефони, як «Thuraya XT-PRO», «Thuraya XT-LITE», «Inmarsat IsatPhone 2», «Iridium 9575 Extreme», «Thuraya XT», «Iridium 9555», «Inmarsat IsatPhone Pro» [6].

Висновки. Отже, об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері охорони права власності на мобільні телефони є право фізичних і юридичних осіб на вільне володіння,

користування й розпорядження мобільними телефонами, а також дії суб'єктів адміністративно-правових відносин щодо права власника публічно вимагати від усіх інших осіб не перешкоджати йому вільно володіти, користуватися та розпоряджатися своїм мобільним телефоном, права власника вимагати від суб'єкта публічної адміністрації втрутитися й поновити порушене право власності, обов'язок публічної адміністрації здійснити всі передбачені законодавством адміністративні заходи щодо попередження протиправних посягань на право власності на мобільні телефони та відновити порушене право.

Список використаних джерел:

1. Tracy L. Mobile goes global: The effect of cell phones on economic growth and development / L. Tracy // Bucknell University. – 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://digitalcommons.bucknell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1003&context=honors_theses.
2. Адміністративне право України : [підручник] : в 2 т. / за ред. В.В. Галуцька. – К. : ХМД, 2013– . – Т. 1 : Загальне адміністративне право. Академічний курс. – 2013. – 393 с.
3. Mobile telephone // Encyclopaedia Britannica. – 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.britannica.com/technology/mobile-telephone>.
4. Супутникові телефони // EOUI SAT. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.equisat.com/product_type/satellite_phones.
5. Cellular telephones // Encyclopaedia Britannica. – 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.britannica.com/technology/mobile-telephone>.
6. Satellite-based telephone communication // Encyclopaedia Britannica. – 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.britannica.com/technology/mobile-telephone>.
7. Ворушило С.В. Адміністративно-правова охорона атмосферного повітря : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / С.В. Ворушило ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К., 2010. – 18 с.
8. Денчук Р.О. Адміністративно-правова охорона комунальної власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Р.О. Денчук ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К., 2006. – 19 с.
9. Галуцько В.В. Адміністративно-правова охорона права власності в Україні : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В.В. Галуцько ; Харківський нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2009. – 35 с.
10. Юркова Є.В. Адміністративно-правова охорона права інтелектуальної власності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Є.В. Юркова ; Запорізький нац. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 15 с.
11. Сідак С.П. Адміністративно-правова охорона права на підприємницьку діяльність в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / С.П. Сідак ; Державний НДІ МВС України. – К., 2010. – 19 с.
12. Книш В.І. Адміністративно-правова охорона тваринного світу та роль міліції у її здійсненні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В.І. Книш ; Харківський нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2007. – 17 с.
13. Чомахашвілі О.Ш. Адміністративно-правове регулювання охорони прав на промислові зразки в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.Ш. Чомахашвілі ; Нац. ун-т ДПС України. – Ірпінь, 2008. – 19 с.
14. Єщук О.М. Адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.М. Єщук ; Запорізький нац. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 16 с.

15. Улютіна О.А. Адміністративно-правові засади охорони навколишнього природного середовища та природокористування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.А. Улютіна ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К., 2011. – 19 с.

16. Запорожець І.Г. Адміністративно-правові засади управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І.Г. Запорожець ; Харківський нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2006. – 19 с.

17. Мірошніченко О.С. Адміністративно-правові засоби охорони земельних відносин в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.С. Мірошніченко ; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2005. – 20 с.

18. Пушкар М.В. Організаційно-правові засади охорони прав на сорти рослин в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.В. Пушкар ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К., 2006. – 17 с.

19. Світличний О.П. Організаційно-правові засади охорони прав на торговельну марку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.П. Світличний ; Нац. аграрний ун-т. – К., 2007. – 18 с.

УДК 342.951(477)

**БРАТКОВ С.І.,
ГОРБУНОВА О.Ю.**

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ В ОРГАНАХ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Статтю присвячено особливостям адміністративної юрисдикції в органах внутрішніх справ. Визначено, що адміністративна юрисдикція органів внутрішніх справ має здійснюватися й базуватися на пріоритеті прав людини, удосконаленні адміністративно-юрисдикційних методів захисту її прав, свобод і законних інтересів.

Ключові слова: адміністративна юрисдикція, правопорушення, органи внутрішніх справ, правоохоронна діяльність, стягнення.

Статья посвящена особенностям административной юрисдикции в органах внутренних дел. Автор отмечает, что административная юрисдикция органов внутренних дел должна осуществляться и базироваться на приоритете прав человека, совершенствовании административно-юрисдикционных методов защиты его прав, свобод и законных интересов.

Ключевые слова: административная юрисдикция, правонарушения, органы внутренних дел, правоохранительная деятельность, взыскания.

© БРАТКОВ С.І. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності (Національна академія внутрішніх справ)

© Горбунова О.Ю. – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри організації охорони громадського порядку (Національна академія внутрішніх справ)